

پرسش ۶۸: تفاوت یا ارتباط بین این دو آیه چیست: «لهم البشرى فى الحيات الدنيا»، «و لقد كذبت رسل من قبلك....». مقصود از این کلمات خداوند که... هیچ گاه تمام نمی شوند، چیست؟ آیا اینها رؤیاهایی صادقانه یا اخبار غیبی و حجیت خدا بر خلق است و یا چیز دیگر می باشد؟

السؤال / ۶۸: بسم الله الرحمن الرحيم، وصل اللهم على محمد وآله الأئمة والمهدين وسلم تسليماً، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته
في قوله تعالى: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) [153]، وقوله تعالى: (وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّى أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَأِ الْمُرْسَلِينَ) [154].

ما الفرق أو الرابط بين كلمات ربي في الآيتين أعلاه و كلمات ربي في قوله تعالى: (قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَذَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً) [155]؟ ما المقصود بهذه الكلمات التي لا تنفذ؟ هل هي رؤيات أم النبوءات وحجية الله على الخلق أم هي شيء آخر؟

المرسل: حيدر الأنصاري

بسم الله الرحمن الرحيم، وصلى الله على محمد و آل محمد الأئمة والمهدين وسلم تسليماً، السلام عليكم ورحمة الله و بركاته.

در این سخن خداوند متعال « بشارت است ایشان را در دنیا و آخرت. کلمات خدا را تبدیلی نیست. این است کامیابی بزرگ » [156] و این سخن خداوند متعال: « و پیامبرانی که پیش از تو بودند نیز تکذیب شدند؛ ولی آنها بر تکذیب و آزارشان، صبر

کردند تا پیروزی ما برایشان فرارسید و سخنان خدا را تغییر دهنده‌ای نیست و هر آینه پاره‌ای از اخبار پیامبران بر تو نازل شده است» ([157]) ، تفاوت یا ارتباط بین «کلمات ربّی» در دو آیه‌ی فوق و «کلمات ربّی» در آیه‌ی زیر چیست؟ « بگو: اگر دریا برای نوشتن کلمات پروردگار من، مرگب شود، دریا به پایان می‌رسد پیش از آنکه کلمات پروردگار من به پایان رسیده باشد، هر چند دریای دیگری به آن پیوندیم» ([158]). مقصود از این کلماتی که هیچ گاه تمام نمی‌شوند، چیست؟ آیا اینها رؤیاهایی صادقانه یا اخبار غیبی و حجیت خدا بر خلق است و یا چیز دیگر می‌باشد؟

فرستنده: حیدر انصاری

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدين وسلم تسليماً.

كلمات الله هي وحي الله، سواء كان بالرؤى في المنام، أو الكشف في اليقظة. وفي الآيتين: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ([159])، ([160]).

پاسخ: بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدين وسلم تسليماً.

کلمات خداوند همان وحی خداوند است، چه در رؤیای صادقانه در خواب باشد و چه در مکاشفه در بیداری.

در این دو آیه: « بشارت است ایشان را در دنیا و آخرت. کلمات خدا را تبدیلی نیست.

این است کامیابی بزرگ» ([161])، ([162])

وقوله تعالى: (وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَأِ الْمُرْسَلِينَ) ([163])

و «و پیامبرانی که پیش از تو بودند نیز تکذیب شدند؛ ولی آنها بر تکذیب و آزارشان، صبر کردند تا پیروزی ما برایشان فرارسید و سخنان خدا را تغییر دهنده‌ای نیست و هر آینه پاره‌ای از اخبار پیامبران بر تو نازل شده است» ([164])

بیان آنّ هذه الكلمات الإلهية إذا كانت بشرى لمؤمن أو وعداً للرسول والمؤمنين معهم بالنصر وحسن العاقبة فهي وعد إلهي يتحقق ولا يتبدل، (لا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ)، وكذا لا أحد له القدرة على تبديل وعد الله وتغييره (وَلَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ)، كما أنّ كلمات الله على مرّ العصور والأزمان ثابتة وموجودة، فالله يقول للناس: لا يخدعكم العلماء غير العاملين فتخدعوا بقولهم، إذا قالوا: إنّ الرؤى والكشف من الشيطان؛ لأنّ هذه هي كلمات الله، ولا تبديل ولا مبدل لكلمات الله. ولكن هؤلاء العلماء غير العاملين سموا كلمات الله بكلمات الشيطان؛ لأنّهم هم أنفسهم شياطين ولا يعرفون إلاّ الشيطان وكلماته، وهذه الكلمات الإلهية لا تنفذ، فهي موجودة في كل زمان ولا يحدها عدد؛ لأنّها تصدر عن علم الله، وعلم الله سبحانه غير محدود، فما يمكن أن يصدر منها لا يحد بعدد، أي لا ينفذ؛ لأنّه ما يمكن أن يصدر عن الله سبحانه، وما يمكن أن يصدر عن الله غير متناهي.

بیان شده است که این کلمات الهی اگر بشارتی برای مؤمن یا وعده‌ای برای فرستادگان و مؤمنین و حسن عاقبت یا پیروزی باشد، وعده‌ای الهی است که محقق خواهد شد و در آن هیچ تغییر و تبدیلی صورت نخواهد گرفت «لا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ» و همچنین هیچ کسی قدرت تغییر و تبديل وعده‌ی خدا را نخواهد داشت «لا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ». به علاوه کلمات خداوند در طول زمان و تمام عصرها ثابت و پایدار و موجود می‌باشد. بنابراین خداوند به مردم می‌فرماید: اگر علمای بی‌عمل بگویند رؤیا و مکاشفه از شیطان است شما را فریب ندهند و فریب کلام آنان را نخورید؛ چرا که رؤیا و مکاشفه همان کلمات خداوند هستند و «لا تَبْدِيلَ وَ لا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ» (و هیچ تبدیل و تغییری و هیچ تغییر دهنده‌ای برای کلمات الهی وجود ندارد). اما این علمای بی‌عمل کلمات خداوند را کلمات شیطان می‌نامند، چون خودشان، شیاطین هستند و هیچ کس را جز شیطان و سخنانش نمی‌شناسند. این کلمات الهی هیچ گاه تمام شدنی

نیستند و همیشه و در هر زمان وجود دارند و با عدد قابل شمارش نمی‌باشند؛ چرا که سرمنشأشان علم خداوند است و علم خداوند، حد و مرزی ندارد و هر چه از علم خداوند باشد به عدد شماره نمی‌شود، یعنی پایان نمی‌پذیرد؛ چرا که هر چه از خداوند سبحان صادر شود و هر آنچه از خداوند صادر شود، نامتناهی است.

[153] - یونس: 64.

[154] - الأنعام: 34.

[155] - الكهف: 109.

[156] - یونس: 64.

[157] - انعام: 34.

[158] - كهف: 109.

[159] - یونس: 64.

[160] - عن أبي جعفر (ع) في حديث: (... إلى أن قال: ثم جزاهم فقال: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ) والإمام يبشرهم بقيام القائم وبظهوره وبقتل أعدائهم وبالنجاة في الآخرة والورود على محمد - (ص) الصادقين - على الحوض). الكافي: ج 1 ص 429.

والسؤال هنا كيف يبشر الإمام الناس في هذا الزمان وهو غائب عن الأنظار؟؟ لا يمكن أن يوجد جواب غير الرؤيا في المنام، هذه الرؤيا التي وصفها الرسول (ص) بأنها وحي ومن أجزاء النبوة، ونص على أن الشيطان لا يمكن أن يتمثل به في الرؤيا ولا بأحد من أوصيائه الى يوم القيامة.

عن أبي جعفر (ع)، قال: (قال رجل لرسول الله (ص): في قول الله عز وجل: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا)، قال: هي الرؤيا الحسنة يرى المؤمن فيبشر بها في دنياه) الكافي: ج 8 ص 90.

و: أتى رسول الله (ص) رجل من أهل البادية له حشم وجمال فقال: يا رسول الله أخبرني عن قول الله عزوجل: (الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ * لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ)، فقال: (أما قوله تعالى: (لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) فهي الرؤيا الحسنة يراها المؤمن فيبشر بها في دنياه، وأما قول الله عز وجل: (وَفِي الْآخِرَةِ) فإنها بشارة المؤمن عند الموت يبشر بها عند موته إن الله قد غفر لك ولمن يحملك إلى قبرك) من لا يحضره الفقيه: ج 1 ص 133. فهذه هي كلمات الله تعالى التي لا تبديل لها، هذه هي كلمات الله التي يستهزء بها علماء آخر الزمان الغير عاملين، البعيدين عن ملكوت السماوات، وكما يقال: من جهل شيئاً عاداه، ولأنهم لا بشرى لهم من الله تعالى، نعم يبشرهم الله تعالى عند موتهم بجهنم ومرافقة الشياطين وأعداء الأنبياء والمرسلين والأئمة (ع). (المعلق).

[161] - یونس: 64.

[162] - از ابو جعفر (ع) در حدیثی آمده است: «... تا آنجا که فرمود: سپس پاداششان می‌دهد و می‌فرماید: «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ» و امام بشارت به قیام قائم و به ظهورش و کشتار دشمنان آنها و نجات در آخرت و وارد شدن بر محمد (ص) - صادقین - بر حوض را به آنها می‌دهد». کافی: ج 1 ص 429.

در اینجا سؤالی مطرح می‌شود؛ اینکه در این زمان که امام غایب است چگونه به مردم این زمان بشارت می‌دهد؟ هیچ پاسخی نخواهد بود مگر در رؤیا و این همان رؤیایی است که رسول خدا (ص) آن را به عنوان وحی و جزئی از اجزای نبوت توصیف می‌فرماید و به صراحت بیان می‌فرماید که شیطان هیچ گاه در رؤیا نمی‌تواند به او یا اوصیای او متمثل شود، تا روز قیامت! از ابو جعفر (ع) نقل شده است که فرمود: «مردی از رسول خدا (ص) در مورد این سخن خداوند عزوجل «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا» سوال کرد. رسول خدا (ص) فرمود: رؤیای حسنه است که مؤمن آن را می‌بیند و با آن به او بشارت داده می‌شود». کافی: ج 8 ص 90.

مردی بادیه‌نشین که دارای مال و منال و جمال بود نزد رسول الله (ص) آمد و پرسید: ای رسول خدا، مرا از این سخن خداوند عزوجل باخبر نما: «الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ * لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ» (کسانی را که ایمان آوردند و پرهیزگاری می‌کردند * بشارت است ایشان را در دنیا و آخرت. کلمات خدا را تبدیلی نیست. این است کامیابی بزرگ). پیامبر خدا (ص) فرمود: «اما این سخن خداوند متعال «لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ» همان رؤیای حسنه است که مؤمن در خواب می‌بیند و با آن بشارتی به او در دنیایش داده می‌شود و اما این سخن «و فِي الْآخِرَةِ» بشارت مؤمن هنگام مرگ است که خداوند هنگام مرگش به او بشارت می‌دهد که خداوند از گناهان تو و کسانی که تو را حمل می‌کنند گذشت و شما را بخشید». من لا يحضره الفقيه: ج 1 ص 133.

[163] - الأنعام: 34.

[164] - انعام: 34.